

Fjällängen - fritids

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

Läsåret 2023/2024

Innehåll

1. Inledning.....	3
- Vad är diskriminering?	
- Vad är kränkande behandling?	
- Vad är mobbning?	
2. Vad ska finnas i en plan?.....	4
- Arbetsgång	
3. Främjande arbete	5
4. Förebyggande arbete.....	7
- Hur kartlägger vi behoven?	
- Vilka förebyggande mål och insatser läggs in för läsåret 23/24?	
5. Åtgärdande arbete.....	9
- Hantering vid kränkande behandling mellan elever	
- Hantering när en elev utsatts för kränkande behandling av personal	
- Policy och rutin för tryggt och säkert fritidshem	
- Rutin vid incidenter av hot och våld	
6. Elevmedverkan i planens arbete	11
7. Utvärderande arbete.....	11
8. Referenser.....	12

1. Inledning

Fritidshemmet har skyldighet att förebygga och åtgärda diskriminering och kränkande behandling. Detta regleras i diskrimineringslagen respektive skollagen.

Vad är diskriminering?

Diskriminering regleras i diskrimineringslagen. Förenklat är diskriminering att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha sin grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder.

Det finns sex former av diskriminering. Två av dessa är trakasserier och sexuella trakasserier.

Vad är kränkande behandling?

I skollagen definieras kränkande behandling som ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt. Det är barnet eller eleven som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat. För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt skollagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.

Vad är mobbning?

Begreppet mobbning finns inte i skollagen. I dagligt tal brukar man använda ordet mobbning om ett barn eller en elev blir utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier vid upprepade tillfällen. Kränkande behandling kan vara något som bara händer en gång. Kränkande behandling är alltså ett bredare begrepp, som kan innefatta mobbning men även andra kränkande beteenden.

2. Vad ska finnas i en plan?

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling för varje verksamhet. Planen mot kränkande behandling ska innehålla:

- en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever
- en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året
- en redogörelse för hur åtgärderna i föregående årsplan har genomförts.

Planen bör vidare innehålla rutiner för både akuta situationer och uppföljande insatser, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras.

Arbetsgång-årsplan

När?	Hur? Vad?	Vem?
Ht -23 a-dagarna	Planering för vilka åtgärder som verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året.	Arbetslagen
Första skolveckan	Planen går igenom på alla fritidsavdelningar, samt ordningsregler och konsekvenser.	Arbetslagen.
September	Presentation av planen på föräldramötena.	Arbetslagen.
Oktober	SKA-enkät genomförs på fritidshemmet.	Arbetslagen.
v. 44	Analys av SKA-enkäten.	Leds av förstelärarna, genomförs i kollegiet.
Vt-24 febr.	SKA-enkäterna genomförs på alla fritidsavdelningar.	Arbetslagen genomför med eleverna.
mars	Analys av SKA-enkäten. Åtgärder planeras och genomförs.	Leds av förstelärarna, genomförs i kollegiet.
juni	Planen utvärderas och revideras.	Leds av rektor och genomförs av EHT.

3. Främjande arbete

För att främja alla barns och elevers utveckling och lärande, trygghet, studie-ro och hälsa är värdegrundsarbete med exempelvis likabehandling, normmedvetenhet, arbetsklimat präglad av samarbete och tillitsfulla relationer samt elevers delaktighet och inflytande i fokus för det främjande arbetet.

Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har hänt. Det bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt både och det är målinriktat.

Arbetet sker varje dag under barnets hela omsorgstid. Det visar sig både i det som görs och sägs och i det som inte görs och inte sägs. Alla är inblandade: skolans huvudman, rektor, fritidspedagoger, lärare i alla ämnen, skolans övriga personal, skolans elever och elevernas vårdnadshavare. Skolans och fritidshemmets personal har makt och möjligheter att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö. Det främjande arbetet är en viktig del av fritidshemmets värdegrundsarbete.

Det främjande arbetet utgör grunden för hela värdegrundsarbetet och för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Värdegrundsarbetet utgår från alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Fritidshemmet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Det sker genom fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Fritidshems-avdelning/arbetslag f-3	Främjande arbete varje vecka inkl. mål/syfte	Främjande arbete varje månad inkl. mål/syfte	Främjande arbete varje termin inkl. mål/syfte
F-klass	<ul style="list-style-type: none"> - Trivselregler används dagligen. - Närvarande vuxna i matsal, omklädning rum, raster, otrygga platser. - Daglig kontakt med vårdnadshavare. - Utflykter. - Ledda aktiviteter utomhus. - Fritidstavla med aktiviteter. - Veckobrev. 	<ul style="list-style-type: none"> - Alla barn ska trivas och känna sig trygga på fritids. - Lyfter fritidsverksamheten på klassråden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Familjefika för att skapa och stärka relationen mellan skola/fritids och hemmet. - Trygghetsenkäter. - Trygghetsvandring på skolområdet för att synliggöra otrygga platser.
Åk 1	<ul style="list-style-type: none"> - Schema med bildstöd på fritidstavlan (widgit). Fasta dagar på schemat men med innehåll som varierar. T.ex. utflykt, skapande mm för kontinuitet. -Aktiviteter i blandade grupper. - Bloggen med info till vh. - Vi arbetar i blandade grupper för att öka tryggheten i hela årskursen. - God information vid överlämning till stängningsavdelning och till VH, telefonkontakt vid behov. - Fritids lyfts varje vecka på 	<ul style="list-style-type: none"> - Fritidsråd varannan månad för ökat elevinflytande. - se även varje vecka. 	<ul style="list-style-type: none"> -Trygghetsenkät. -Ordningsregler och trivselregler. - Alltid personal närvarande. -Rastverksamhet. -Starta upp varje termin med vänskapstema med samarbetsövningar för ökad trygghet. -Gemensamma aktiviteter med alla fritids på skolan

<p>Åk 2</p> <p>Åk 3</p>	<p>arbetslagsträff.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alltid en känd vuxen i barngrupp. - Vuxen i kapprummet. - Tydliga regler och ramar. - Anpassningar vid mellis för de som behöver. - Utgår från att alla har samma värde, samt att olika är bra genom att prata om det kontinuerligt. - Vi använder fritidstavlorna med bildstöd för att få ökad trygghet. - Vi har kontakt med vårdnadshavare dagligen. - Veckobrev med fritidsplaneringen skickas ut varje vecka. - Bygga goda relationer med eleverna genom utflykter, aktiviteter och genom att möta eleverna i deras intressen. - Vi tar snabbt tag i konflikter om sådana uppstår. Dels för att stärka gruppen samt individen. - Ett "lugnt rum" finns, dit elever kan gå för att rita, läsa eller vila. - Veckomöte med arbetslaget där vi tar upp nuläget i grupperna och hur vi kan arbeta vidare i både skola och fritids för elevernas bästa. - I bloggen får vårdnadshavare information om vad som händer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uppmärksamma trivselregler och skolregler. - Rastaktiviteter två gånger/vecka. - Rastaktiviteter sker två gånger i veckan och i samarbete med åk 1 så blir det fyra rastaktiviteter i veckan. Detta för att skapa trygghet för eleverna som "snurrar" på skolgården. - Vi vill ha fritidsråd en gång i månaden där eleverna får tycka och tänka om fritidshemmet de vistas på. 	<p>(fritidshemmensdag osv).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lekar för att lära känna varandra. - Vi-känsla i årskursen. - Inför varje termin planerar vi upp fritids utifrån gruppens behov och intressen. - Både fritids och skolan syns i årskurs 3 lokaler och vi jobbar tillsammans. - Arbetslaget träffas på "arbetslagsträffar" för att öka samkväm hos oss som team.
<p>Fritidshemsavdelning/ arbetslag 4-6</p>	<p>Främjande arbete varje vecka inkl. mål/syfte</p>	<p>Främjande arbete varje månad inkl. mål/syfte</p>	<p>Främjande arbete varje termin inkl. mål/syfte</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Fritidsplanering finns med i veckobrevet (företsägbarhet & trygghet) - Anslagstavla på fritids (företsägbarhet och trygghet). - Bildstöd (självständighet trygghet). - Aktiviteter för att stärka gemenskapen (trygghet och relationsskapande). - Acceptans för varandras olikheter och behov (normer och värden). - Elever ges aktivt möjlighet att påverka innehållet i verksamheten (elevinflytande, delaktighet, inkludering och demokrati). 	<ul style="list-style-type: none"> - Utflykter och aktiviteter utanför skolans område, se även varje vecka (relationsskapande) - Elever får såväl enskilt som i grupp ansvarsområden för innehållet i verksamheten (normer, värden och relationsskapande). 	<ul style="list-style-type: none"> - Trygghetsenkäter - Ordningsregler (företsägbarhet & trygghet). - Rastverksamhet (trygghet relationsskapande). - Fritidsråd (elevinflytande, delaktighet, inkludering och demokrati). - Gemensamma lovaktiviteter (relationsskapande och trygghet).

4. Förebyggande arbete

Som grund för det förebyggande arbetet gör fritidshemmet en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Hur kartlägger vi behoven?

När?	Hur? Vad?	Vem?
September.	Trygghetsintervjuer, enskilt med eleverna på alla avdelningar.	Arbetslagen.
Oktober och i februari	Kommungemensam SKA-enkät, genomförs av alla elever på fritidshemmet.	Distribueras av rektor. Genomförs digitalt med stöd av personalen i arbetslagen. Analyseras i arbetslagen.
November och i april	Insamling och analys av de kränkingsärenden som inkommit via DF Respons.	Rektor och Elevhälsoteamet.

Vilka förebyggande mål och insatser läggs in för läsåret 23/24?

Resultaten i kartläggningen ovan, analyseras i EHT och därefter väljer skolan ett gemensamt förebyggande mål. I år väljs målet att öka andelen elever som upplever att fritidshemmet oftast eller alltid agerar vid kränkningar. Därutöver väljer varje arbetslag förebyggande mål och åtgärder utifrån sina behov, med utgångspunkt från förra läsårets resultat.

Mål för hela skolan & fritids	Åtgärder	Ansvarig	Tid/när	Utvärdering
Eleverna ska uppleva att personalen lyssnar och agerar vid kränkningar.	Personalen är tydlig med att berätta vad som görs vid kränkningar och återkopplar till samtliga inblandade om insatserna.	Alla fritids-lärare/resurser.	Lsåret 23/24.	Skер i samband med elevenkäterna i okt och feb med en värderingsfråga på "mentimeter" som eleverna skattar.

Mål för fritids fsk	Åtgärder	Ansvarig	Tid/när	Utvärdering
Att alla ska känna trygghet och vilja komma till skola/fritids.	Personalen ska bygga starka och förtroendefulla relationer till såväl barn som vårdnadshavare.	Alla i arbetslaget.	Lå 23/24.	Skер i arbetslaget i samband med analys av elevenkäter.

Mål för fritids åk 1-3	Åtgärder	Ansvarig	Tid/när	Utvärdering
Åk 1				

Skapa en trygg och lugn samvaro i gruppen. Erbjud ett fritids där elever i stor utsträckning hittar något att göra.	Starta upp med samarbetsövningar som är pedagogiska. Gör gemensamma trivselregler. Bygga relationer med elever och mellan elever.	All personal på fritids.	Löpande.	Sker i arbetslaget i samband med analys av elevenkäter.
---	---	--------------------------	----------	---

Mål för fritids åk 4-6	Åtgärder	Ansvarig	Tid/när	Utvärdering
Alla elever ska känna sig trygga, sedda och accepterade i fritidshemmet.	Aktiviteter för att stärka gemenskapen, i synnerhet mellan årskurserna. Pedagoger ska etablera goda och förtroendefulla relationer till eleverna. Pedagoger ska förhålla sig med lyhördhet inför elevers behov, intressen och nyfikenhet.	All personal på fritids.	Löpande	Sker i arbetslaget i samband med analys av elevenkäter.

5. Åtgärdande arbete

Syftet med det åtgärdande arbetet är att snabbt kunna åtgärda fall av diskriminering och kränkande behandling och säkerställa att det inte händer igen. Centralt för det arbetet är

ansvarsfördelning och att det ska finnas rutiner för utredning, rapportering samt hantering och bemötande av den som utsatts och de som varit inblandade i att utsätta någon för diskriminering, exempelvis trakasserier eller sexuella trakasserier, eller kränkande behandling, dokumentation samt uppföljning av varje steg i denna process.

Hantering vid kränkande behandling mellan elever

- 1) **Agera alltid!** Det är **all** personals ansvar att reagera och agera när man som vuxen får en signal om att en elev känner sig kränkt. Signalen kan komma från eleven själv, andra elever, föräldrar eller personal. Tänk på att den här rutinen gäller även när en elev blir kränkt av en vuxen fast åtgärden ser annorlunda ut. Använd det samtalsmetodiska stödet som finns i denna plans bilaga för att utreda/ta reda på mer om händelsen och om eleven blivit kränkt och för att dokumentera.
  - 2) **Informera fritidsläraren.** Informera elevens klasslärare om det du fått veta. Gör det samma dag. Om du själv är fritidslärare, berätta för dina kollegor.
  - 3) **Anmäl kränkande behandling.** När du vet att det handlar om att elev upplever sig kränkt ska du anmäla detta i DF Respons på Östersunds kommuns hemsida. Du hittar det under "Mina system". Anmälan ska göras samma dag eller dagen efter. När anmälan kommer in och vi vet att det handlar om kränkande behandling ska händelsen utredas, se nedan.
  - 4) **Samtal med utsatt elev.** Hålls av fritidslärare/klasslärare/personal i arbetslaget. Målet är att samtal ska äga rum inom 2 dagar. Fritidslärare/klasslärare ringer hem och meddelar att samtalet är genomfört och att ärendet startat, se punkt 5.
1. **Fritidslärare/klasslärare till utsatt elev meddelar hemmet.** Den som hållit samtalet med den utsatte informerar dennes klasslärare. Den utsatte elevens fritidslärare/klasslärare ringer hem och berättar: 1. Ditt barn är inblandad i ett mobbningsärende 2. Vi har idag påbörjat ett arbete enligt vår plan mot kränkande behandling och diskriminering 3. När ärendet är avslutat kommer dokumentation att skickas hem om ni önskar det.
  - 5) **Samtal med den/de som kränkt en annan elev.** Varje samtal skall vara enskilt. Om det är 3 elever som kränkt en elev så ska 3 samtal hållas. Vid varje samtal ska det finnas 2 vuxna i rummet där en håller i samtalet och en antecknar (Ta hjälp av varandra i arbetslagen.) Den som antecknar ska **inte** delta i samtalet utan vara tyst under hela tiden. Samtalen ska **alltid** hållas enligt samtalsmodellen, se bilaga till denna plan. Om det är flera elever som kränker ska samtalen att organiseras så att eleverna inte hinner tala med varandra emellan samtalen. Målet är att dessa samtal ska äga rum inom 3 dagar från anmälan mottagits. Berörda klasslärare informeras om samtalen och ringer hem samma dag om det är möjligt.
  - 6) **Fritidslärare/klasslärare till den elev som kränkt meddelar hemmet.** Den som hållit samtalet med den som kränkt annan elev, informerar dennes klasslärare/arbetslaget. Fritidsläraren/klassläraren i sin tur ringer hem och berättar att:
    - Ditt barn är inblandad i ett mobbningsärende
    - Vi har idag påbörjat ett arbete enligt vår plan mot kränkande behandling och diskriminering. När ärendet är avslutat kommer all dokumentation att skickas hem.

- 7) **Uppföljning.** Efter en vecka håller samtalsgruppen uppföljningssamtal med den utsatte eleven först, för att höra hur veckan varit. Har överenskommelserna följts? Därefter hålls uppföljningssamtal med den/de som kränkts för att stämma av överenskommelserna och ev. göra nya överenskommelser, eller påminna om de gamla. Följ upp varje/varannan vecka i några veckor tills den kränkta eleven upplever att inget mera negativt händer. Dokumentera med datum.
- 8) **Sammanställning av dokumentation och hemskick.** När uppföljningarna är klara och ni bedömer att kränkningarna upphört, lämna dokumentationen till utredare.

Hantering när en elev utsatts för kränkande behandling av personal

- 1) Om det kommer till personalens kännedom att en elev upplevt sig kränkt av personal skall det genast anmälas till rektor. Anmälan kan också göras av eleven själv eller hens anhöriga.
- 2) Rektor bestämmer hur samtalen ska gå till, med hänsyn till elevens bästa.
- 3) Elevens hem kontaktas av fritidsläraren/klassläraren eller rektor.
- 4) Uppföljning av samtal.
- 5) Ärendet dokumenteras.

Policy och rutin för trygg och säker skola

Alla som vistas inom skolans område ska kunna känna sig trygga. Fjällängsskolan har nolltolerans mot hot, våld och alla typer av kränkande behandling. Alla incidenter som rör hot, våld och kränkande behandling ska rapporteras, utredas och dokumenteras enligt rutin. Det är ytterst viktigt att alla som har skolan som arbetsplats är införstådda med de föreskrifter och rutiner som reglerar detta.

Rutin vid incidenter av hot och våld

- 1) Agera direkt! Ta hjälp av fler vuxna för att stoppa händelseförlopp av hot, våld.
- 2) Se till att ge vård om det behövs.
- 3) Om det behövs, ta parterna till var sitt rum med varsin vuxen för att lugna situationen, gärna med en vuxen eleven är trygg med.
- 4) Båda parter ger sin version av den uppkomna situationen. Dokumenteras.
- 5) När parterna upplever att incidenten är utredd och klar, eleverna kanske har önskan eller behov av att få träffas och samtala eller be om ursäkt, meddelas de inblandade elevernas fritidslärare/klasslärare/resurser skyndsamt samma dag!
- 6) Fritidsläraren/klasslärarna till inblandade elever ringer hem och meddelar vad som hänt.
- 7) Ansvariga vuxna som agerade enligt punkt 1 ska rapporteras i DF Respons i modulen "Skade- tillbudsrapportering barn och elever" på "Insidan" inom 24 timmar. Vid allvarliga hot, våld och kränkningar gör rektor en polisanmälan.

6. Elevmedverkan i planens arbete

Barn och elever deltar i det förebyggande arbetet mot kränkande behandling, dels genom att delta i intervjuer och i enkäter, dels genom att planen tas upp på skolans elevråd. Där

kan elever ta med sig förslag på förebyggande och åtgärdande insatser som diskuterats i klassernas klassråd.

7. Utvärderande arbete

I en plan mot diskriminering och kränkande behandling ska en redogörelse för hur åtgärderna i årsplanen har genomförts, finnas. Denna del läggs in vid läsåret 23/24:s slut.

8. Referenser

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

hämtad 22-06-20

<https://www.skolverket.se/getFile?file=4665>

hämtad 22-06-27

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/atgarder-mot-krankande-behandling>

hämtad 22-06-27

Skolverket (2022). Läroplan för grundskolan och förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 22. <https://www.skolverket.se/publikationsserier/styrdokument/2022/laroplan-for-grundskolan-forskoleklassen-och-fritidshemmet---lgr22>

hämtad 22-07-01